গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

(অসম, নাগালেণ্ড, মিজোৰাম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ উচ্চ ন্যায়ালয়)

গোচৰ নম্বৰ- লেখ আবেদন (দেৱানী) ৬৮৮২/২০২২

মনু গুৰুং

পুত্ৰ- প্ৰয়াত গৌ প্ৰসাদ গুৰুং,

বাসিন্দা- গাঁও- শান্তি নগৰ (নেপালী বস্তি),

ডাকঘৰ-বালাদমাৰী,

থানা আৰু জিলা- গোৱালপাৰা, অসম

বনাম

অসম চৰকাৰ আৰু ৪ অন্যান্য

জলসম্পদ বিভাগৰ সচিবে প্ৰতিনিধিত্ব কৰে, দিছপুৰ, গুৱাহাটী-০৬

২:মুখ্য অভিযন্তা

জলসম্পদ বিভাগ

চান্দমাৰী, গুৱাহাটী-০৩

৩:অতিৰিক্ত মুখ্য অভিযন্তা

যান্ত্ৰিক অঞ্চল

জলসম্পদ বিভাগ, গুৱাহাটী-২৯।

৪:কাৰ্যবাহী অভিযন্তা

গুৱাহাটী

যান্ত্ৰিক বিভাগ

জলসম্পদ বিভাগ

গুৱাহাটী-২৯।

৫:জিলা পৰ্যায়ৰ বাছনি সমিতি

উপায়ুক্ত কামৰূপ(ম) গুৱাহাটী-৩৬ৰ দ্বাৰা প্ৰতিনিধিত্ব কৰা

মাননীয় ন্যায়াধীশ সঞ্জয় কুমাৰ মেধি

আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তা : শ্ৰী এম এম জামান, অধিবক্তা।

উত্তৰদাতাসকলৰ বাবে অধিবক্তা : শ্ৰী. উঃ চক্ৰবৰী, জি.এ.

শ্ৰী চি শৰ্মা, অধিবক্তা, জলসম্পদ বিভাগ।

শুনানিৰ তাৰিখ : ১৬.০৭.২০২৪

ৰায়দানৰ তাৰিখ : ১৬.০৭.২০২৪

ৰায় আৰু আদেশ

আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী এম এম জামানৰ যুক্তি শুনা হ'ল। লগতে জলসম্পদ বিভাগক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিদ্বান ৰাজ্যিক অধিবক্তা শ্ৰী এ চক্ৰৱৰ্তী আৰু বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী চি শৰ্মাৰ যুক্তিও শুনা হ'ল।

২) লেখ আবেদনখন অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ দাবীৰে দাখিল কৰা হৈছে।

৩) আবেদনকাৰীৰ পিতৃ গোৱালপাৰাৰ জলসম্পদ বিভাগত চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ কৰ্মচাৰী হিচাপে কৰ্মৰত গৌ প্ৰসাদ গুৰুঙে ২০০৩ চনৰ ১৪ জানুৱাৰীত সেৱাত থকা অৱস্থাতে মৃত্যুক সাৱটি লয় আৰু আবেদনকাৰীকে ধৰি পৰিয়ালক এৰি থৈ যায় । আবেদনকাৰীয়ে দাবী কৰিছে যে তেওঁ ২৭.০৬.২০০৩ তাৰিখে অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ বাবে আবেদন কৰিছিল। পিছত আবেদনকাৰীয়ে গম পায় যে চাকৰিৰ বাবে তেওঁলোকৰ আবেদন নাকচ কৰা হৈছে । ফলত আবেদনকাৰীয়ে আদালতত গোচৰ- লেখ আবেদন (দেৱানী) ৬৪২৪/২০১৭ দাখিল কৰে আৰু আদালতে ২০১৯ চনৰ ২৭ ফেব্ৰুৱাৰীত আদেশ জাৰি কৰি সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষক তিনিমাহৰ ভিতৰত আবেদনকাৰীৰ গোচৰ পুনৰ বিবেচনা কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে। আবেদনকাৰীয়ে দাবী কৰিছে যে আদালতৰ

নিৰ্দেশৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হোৱা নাছিল , সেয়েহে তেওঁলোকে সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষৰ বিৰুদ্ধে আদালত অৱমাননা গোচৰ নম্বৰ ১৫৪/২০২১ দাখিল কৰিছিল। আদালত অৱমাননা গোচৰৰ কাৰ্য্যবিধিৰ সময়ত প্ৰকাশ পাইছিল যে ২০২১ চনৰ ৩০ অক্টোবৰত এখন বৈঠক হৈছিল, য'ত আবেদনকাৰীৰ গোচৰ আনুষ্ঠানিকভাৱে নাকচ কৰা হৈছিল। ইয়াৰ পিছতে , ২০২২ চনৰ ৬ এপ্ৰিলত অৱমাননা গোচৰটো বন্ধ কৰি দিয়া হয়। এই আবেদনৰ জৰিয়তে আবেদনকাৰীয়ে ২০২১ চনৰ ৩০ অক্টোবৰ তাৰিখৰ প্ৰত্যাখ্যান আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাইছে|

৪) আবেদনকাৰীক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা অধিবক্তা শ্ৰী জামানে যুক্তি আগবঢ়ায় যে ভাণ্ডাৰীৰ পদটো একক/একক কেডাৰ পদ বুলিয়েই প্ৰত্যাখ্যান কৰা হ 'লেও আন চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ পদ আছিল য 'ত আবেদনকাৰীক নিয়োগৰ বাবে বিবেচনা কৰিব পৰা গ 'লহেঁতেন। তেওঁৰ যুক্তিৰ সমৰ্থনত তেওঁ পৰিশিষ্ট-৮ লেবেলযুক্ত এখন নথিৰ কথা উল্লেখ কৰে , যিটো তথ্যৰ অধিকাৰ (আৰ টি আই) আইনৰ জৰিয়তে পোৱা উত্তৰৰ প্ৰমাণ হিচাপে অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। তেওঁ আঙুলিয়াই দিয়ে যে ২০২২ চনৰ ২১ জুনলৈকে গৌহাটী যান্ত্ৰিক সংমণ্ডলৰ কাৰ্যালয়ৰ অধীনত চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ পদত ৫৮টা পদ খালী হৈ আছে। তেওঁ আৰু যুক্তি দিছিল যে বৰ্তমান প্ৰযোজ্য অধিসূচনাত আন যিকোনো কাৰ্যালয়ত থকা খালী পদত এনে নিযুক্তি বিবেচনা কৰাৰ অনুমতি দিয়া এটা ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। কিন্তু আবেদনকাৰীৰ গোচৰত এই পদ্ধতি পালন কৰা নহ'ল।

৫) চৰকাৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা অধিবক্তা শ্ৰী চক্ৰৱৰ্তীয়ে যুক্তি দিছিল যে ২00৩ চনত চৰকাৰী চাকৰিয়ালজনৰ মৃত্যুৰ পিছৰে পৰা প্ৰায় ২০ বছৰৰ পিছত অনুকম্পাৰ ভিত্তিত চাকৰিৰ বাবে আবেদন বিবেচনা কৰাটো আঁচনিৰ উদ্দেশ্যৰ সৈতে মিল নাথাকিব। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে আবেদনকাৰীয়ে খালী পদ আছে বুলি দাবী কৰিলেও গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰকটো কেৱল খালী পদৰ অস্তিত্বই নহয় বৰঞ্চ বিশেষভাৱে অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ বাবে সংৰক্ষিত ৫% কোটাৰ ভিতৰত খালী পদ আছে নে নাই সেয়াহে। চৰকাৰী পক্ষৰ অধিবক্তাই আৰু যুক্তি আগবঢ়ায় যে আবেদনকাৰীয়ে চাকৰিৰ বাবে কৰা দাবী পুৰণি আৰু ইমান দিন পলম কৰাৰ পিছতো বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি| চৰকাৰী পক্ষৰ অধিবক্তাই ২০২১ চনৰ ৩০ অক্টোবৰ তাৰিখৰ প্ৰত্যাখ্যান আদেশৰ পক্ষ লৈও যুক্তি আগবঢ়ায় যে প্ৰত্যাখ্যানৰ কাৰণসমূহ আইনগতভাৱে বৈধ , বিশেষকৈ কাৰণ

ভাণ্ডাৰীৰ পদটো একক কেডাৰৰ পদ , অৰ্থাৎ সেই পদৰ বাবে আবেদনকাৰীক বিবেচনা কৰাৰ কোনো অৱকাশ নাছিল।

৬) তেওঁৰ দাখিলৰ সমৰ্থনত বিদ্বান ৰাজ্যিক অধিবক্তা শ্ৰী চক্ৰৱৰ্তীয়ে (২০২৩) এছ চি চি অনলাইন এছ চি ২১৭ত প্ৰকাশ পোৱা পশ্চিম বংগ চৰকাৰ বনাম দেবাব্ৰত তিৱাৰীৰ গোচৰত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ শেহতীয়া ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে।

৭) ৭) বিভাগটোক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিদ্বান অধিবক্তাই শ্ৰী শৰ্মাই বিদ্বান ৰাজ্যিক অধিবক্তাৰ দাখিলৰ সমৰ্থন কৰিছে।

৮) দুয়োপক্ষই উত্থাপন কৰা বিৰোধী যুক্তিসমূহ সযতনে পৰ্যালোচনা কৰা হৈছে। অনুকম্পামূলক নিযুক্তি নিয়ন্ত্ৰণ কৰা আইনী নীতিসমূহ সুপ্ৰতিষ্ঠিত। অনুকম্পামূলক নিযুক্তি সাধাৰণ নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়াৰ ব্যতিক্ৰম, যিটো পৰিয়ালক তাৎক্ষণিক সকাহ প্ৰদান কৰিবলৈ কৰা হৈছে এনে ক্ষেত্ৰত য'ত কোনো এক পৰিয়ালে নিজৰ একমাত্ৰ উপাৰ্জনকাৰী সদস্যক হেৰুৱাইছে , যিজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰী আছিল। অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ মূল উদ্দেশ্য হ 'ল তাৎক্ষণিক সহায় আগবঢ়োৱা আৰু নিযুক্তি দিয়াৰ আগতে অত্যধিক সময় পাৰ হ'লে এই উদ্দেশ্য ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়।

৯) এই বিশেষ ক্ষেত্ৰত ২০০3 চনত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজনৰ মৃত্যু হোৱাটো নিৰ্বিবাদ আৰু তাৰ পিছত প্ৰায় ২০ বছৰ পাৰ হৈ গ 'ল। চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজনৰ মৃত্যুৰ প্ৰায় ১৪ বছৰৰ পাছত ২০১৭ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে এই গোচৰটো আদালতত দাখিল কৰিছিল। দীৰ্ঘদিনীয়া পলমৰ কোনো বৈধ বা পতিয়ন যোগ্য কাৰণ দিয়া হোৱা নাই , আৰু কেৱল আবেদন দাখিল কৰিলেই বিবেচনাৰ সময় বৃদ্ধি কৰাটো ন্যায্য নহয় । এতিয়ালৈকে ২০ বছৰতকৈও অধিক সময় পাৰ হৈ গ 'ল আৰু এইখিনিতে আবেদনকাৰীৰ দাবী বিবেচনা কৰিবলৈ যিকোনো নিৰ্দেশনা দিলে অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ উদ্দেশ্যৰ সৈতে মিল নাথাকিব , যিবোৰৰ উদ্দেশ্য হৈছে তাৎক্ষণিক সকাহ প্ৰদান কৰা।

দেৱব্ৰত তিৱাৰীৰ (উপৰোক্ত) গোচৰত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে তলত দিয়া ধৰণে ৰায়দান কৰিছে-

এই আদালতৰ পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তসমূহ পৰ্যালোচনা কৰাৰ পিছত তলত দিয়া মূল নীতিসমূহ চিনাক্ত কৰিব পাৰি।

(i) অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ ব্যৱস্থাটো চাকৰিৰ বাবে নিযুক্তিৰ সাধাৰণ নিয়ম আৰু পদ্ধতিৰ ব্যতিক্ৰম, যিবোৰত সাধাৰণতে এটা নিৰ্দিষ্ট নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়া জড়িত হৈ থাকে। যিহেতু এই বিধানে স্বাভাৱিক নিযুক্তি প্ৰক্ৰিয়া মানি নচলাকৈ নিযুক্তিৰ অনুমতি দিয়ে , সেয়েহে ইয়াক সাধাৰণ নিয়মৰ ব্যতিক্ৰম বুলি গণ্য কৰা হয়। এই ব্যতিক্ৰম কেৱল ইয়াৰ উদ্দেশ্যপ্ৰণোদিত উদ্দেশ্য পূৰণৰ বাবেহে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে - মৃতকৰ পৰিয়ালক অভাৱনীয় আৰ্থিক সংকটৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাত সহায় কৰা।

(ii) অনুকম্পামূলক ভিত্তিত কাৰোবাক নিযুক্তি দিয়াটো চাকৰিৰ খালী পদ পূৰণৰ নিয়মীয়া পদ্ধতি হোৱাৰ উদ্দেশ্য নহয়। চৰকাৰ বা ৰাজহুৱা খণ্ডৰ সংগঠনে সৃষ্টি কৰা এই ধৰণৰ কৰুণ নীতিৰ উদ্দেশ্য হ'ল মৃতকৰ পৰিয়ালৰ যাতে জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে কোনো উপায় নাইকীয়া নহয়। এই ব্যৱস্থাৰ প্ৰধান লক্ষ্য হৈছে মৃতকৰ পৰিয়ালক পৰিয়ালৰ পোহপাল দিয়া ব্যক্তিজনক হেৰুৱাৰ ফলত হোৱা তাৎক্ষণিক আৰ্থিক সংকট দূৰ কৰাত সহায় কৰা।

(iii) অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ অধিকাৰ ভৱিষ্যতৰ যিকোনো সময়তে দাবী বা ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা প্ৰাপ্য অধিকাৰ নহয়। বিশেষকৈ যদিহে নিযুক্তিৰ ন্যায্যতা প্ৰদান কৰা তাৎক্ষণিক আৰ্থিক সংকট ইতিমধ্যে সমাধান হৈছে তেন্তে যথেষ্ট সময় পাৰ হোৱাৰ পিছতো দয়ালু নিয়োগ অনুৰোধ বা প্ৰদান কৰিব নোৱাৰি।

(iv) (iv) বিপদত পৰা পৰিয়ালটোক মুক্ত কৰিবলৈ সেই দয়ালু নিযুক্তি তৎক্ষণাত প্ৰদান কৰিব লাগে। এনে গোচৰ বছৰ বছৰ ধৰি বিচাৰাধীন কৰি ৰখাটো অনুচিত।

(v) পৰিয়ালটোৱে সঁচাকৈয়ে আৰ্থিক সংকটৰ সন্মুখীন হৈছে নে নাই সেইটো নিৰ্ণয় কৰাৰ সময়ত পৰিয়ালৰ বৰ্তমানৰ আয়, তেওঁলোকৰ যিকোনো ঋণ বা দায়িত্ব, আৰু মৃতকৰ মৃত্যুৰ পিছত পৰিয়ালে লাভ কৰা যিকোনো টাৰ্মিনেল বেনিফিট (যেনে পেঞ্চন বা গ্ৰেচুইটি)কে ধৰি সকলো গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰক বিবেচনা কৰিব লাগে। বিবেচনা কৰিবলগীয়া আন কাৰকসমূহৰ ভিতৰত পৰিয়ালৰ সদস্যসকলৰ বয়স , নিৰ্ভৰশীলতা

আৰু বৈবাহিক অৱস্থাৰ লগতে পৰিয়ালটোৱে অন্য উৎসৰ পৰা লাভ কৰিব পৰা যিকোনো অতিৰিক্ত আয় ইত্যাদি|

১০) আদালতে লক্ষ্য কৰিলে যে পলম হোৱা বিষয়টোৰ সন্দৰ্ভত উল্লেখিত গোচৰটোত উচ্চতম ন্যায়ালয়ে এই কথাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল যে পলম কৰ্তৃপক্ষৰ বাবেই হ 'লেও অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ ন্যায্যতা প্ৰদান কৰা জৰুৰী বা তাৎক্ষণিক প্ৰয়োজনীয়তা সময়ৰ লগে লগে কমি যায় বা হেৰাই যায়। পূৰ্বে উল্লেখ কৰা ৰায়দানৰ পৰা এটা নিৰ্দিষ্ট ধাৰা (দফা ৭.৫) তলত উল্লেখ কৰা হৈছে যিটো পলম হোৱা আলোচনাৰ সৈতে প্ৰাসংগিক:

৭.৫ "ওপৰত উল্লেখ কৰা দ্বিতীয়টো প্ৰশ্নটো বিবেচনা কৰিলে , বহু বছৰৰ পাছত অনুকম্পামূলক নিযুক্তিৰ বাবে আবেদন বিবেচনা কৰিব পৰা যাব নেকি , সেই বিষয়টো সম্বোধন কৰাৰ সময়ত আদালতে বিশ্বাস কৰে যে যদি আবেদনকাৰীয়ে হয় আবেদন কৰাত নহয় কৰ্তৃপক্ষই সিদ্ধান্ত লোৱাত দীৰ্ঘদিনীয়া পলম হৈছে, এনে নিযুক্তিৰ জৰুৰী প্ৰয়োজনীয়তা কমি যায় আৰু হেৰাই যায়। ইয়াৰ উপৰিও চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজনৰ মৃত্যুৰ পিছত মৃতকৰ পৰিয়ালৰ আৰ্থিক অৱস্থাৰ উন্নতি হ 'ব পাৰে। ইমান দীঘলীয়া পলমৰ ক্ষেত্ৰত আদালত বা কৰ্তৃপক্ষই বিবেচনা কৰিব লাগে যে মৃতকৰ পৰিয়ালে সম্ভৱতঃ অন্যান্য নিয়োগ বা আৰ্থিক সহায়ৰ জৰিয়তে বৰ্ধিত সময়ছোৱাত নিজকে পোহপাল দিবলৈ সক্ষম হৈছিল।হাকিম সিঙৰ ক্ষেত্ৰত পূৰ্বে পৰ্যবেক্ষণ কৰা ধৰণে ইমান পলমৰ পিছত অনুকম্পামূলক নিযুক্তি অনুমোদন কৰিলে নিযুক্তিটোক এনেদৰে অনুচিতভাৱে গণ্য কৰা হ 'ব যেন ই উত্তৰাধিকাৰীত্বৰ দৰে অধিকাৰ, যিটো সাংবিধানিক নীতিৰ বিৰোধী| যিহেতু অনুকম্পামূলক নিযুক্তি নিশ্চিত অধিকাৰ নহয় আৰু চৰকাৰী কৰ্মচাৰীজনৰ মৃত্যুৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা তাৎক্ষণিক আৰ্থিক প্ৰয়োজন আৰু কষ্টৰ সমাধানৰ উদ্দেশ্যেৰে কৰ্মচাৰীজনৰ মৃত্যুৰ পিছত যথেষ্ট সময় পাৰ হোৱাৰ পিছতো এনে দাবী বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি।"

১১) পূৰ্বৰ আলোচনা আৰু উচ্চতম ন্যায়ালয়ে দেৱব্ৰত তিৱাৰী গোচৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰা আইনী নীতিসমূহ বিবেচনা কৰি, আদালতে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে আবেদনকাৰীক কোনো ধৰণৰ

সহায় বা অনুকূল ফলাফল প্ৰদান কৰিব নোৱাৰি। গতিকে আবেদনকাৰীয়ে দাখিল কৰা আবেদন নাকচ কৰা হয় আৰু গোচৰটো খাৰিজ কৰা হয়।

ন্যায়াধীশ

মোকাবিলা সহায়ক

অনুবাদ: শ্ৰী মৃণাল কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়